

LOOMAKASVATAJAD JA VEESEADUS

Info koondatud peamiselt lihaveise- ja lambakasvatajatele

LOOMAPIDAJA esimeseks ülesandeks on aru saada, et kas tema loomad asuvad talveperioodil loomapidamishoones, rajatises või välipidamisalal.

Mis on hoone ja mis on rajatis? (Ehitusseadustik § 3)

Ehitis on hoone või rajatis. Hoone on väliskeskkonnast katuse ja teiste välispiiretega eraldatud siseruumiga ehitis. Rajatis on ehitis, mis ei ole hoone.

Ehitis on inimtegevuse tulemusel loodud ja aluspinnasega ühendatud või sellele toetuv asi, mille kasutamise otstarve, eesmärk, kasutamise viis või kestvus võimaldab seda eristada teistest asjadest.

Mis on välipidamisala? Loomade välipidamisala on ala, kus loomad viibivad väljaspool loomapidamishoonet ning mille eesmärk ei ole loomade karjatamine vegetatsiooniperioodil. Siinkohal tuleb arvestada, et näiteks loomapidamishoone juures asuv jalutusala on ka välipidamisala.

KOKKUVÕTE: Kui loomapidaja peab oma loomi talveperioodil loomapidamishoones või ehitises, siis sellele loomapidajale ei rakendu veeseaduse § 171 lõike 2 alusel määrus Põllumajandusloomade välitingimustes pidamisest lähtuva keskkonnariski vähendamise ja keskkonnaohu vältimise nõuded. Siiski peab loomapidaja arvestama, et loomapidamishoone väljaspool asuv nn loomade jalutusala rakenduvad siiski eelpool nimetatud määruse § 3 nõuded.

EESMÄRK:

Määruse eesmärgiks on vähendada keskkonnariski vältides toitainete leostumist põhjavee ja pinnaveega ärakannet, pinna- ja põhjavee saastumist virtsa ja sönnikuga.

KELLELE RAKENDUB JA KES PEAVAD NÕUDEID TÄITMA:

Välipidamisalal peetakse rohkem kui 5 loomühikut (edaspidi LÜ) loomi.

Looma liik, vanus	5 LÜ vastav arv loomi
Üle 24 kuu vanune ammalehm ja lihaveis	8
Kuni kuue kuu vanune lehmvasikas	36
Lehmmullikas alates kuue kuu vanusest kuni poegimiseni	10
Pullmullikas alates kuue kuu vanusest kuni realiseerimiseni	15
Lammas koos kuni üheaastase tallega, muu lammas	24

* Vaata lisaks Maaeluministri 30.09.2019 määrus nr 73 lisa 8

RAKENDUVAD NÕUDED VÄLIPIDAMISALA SÖÖTMIS- JA JOOTMISKOHALE:

Määruses eristatakse nii **ajutine kui ka alaline söötmis- ja jootmiskoht**. Kui sul on loomapidamishoone ja sa söödad ja joodad loomi väljaspool loomapidamishoonet, siis rakenduvad sellele alale samuti välipidamisala söötmis- ja jootmiskoha nõuded.

ajutine söötmis- ja jootmiskoht tähendab määruse mõistes, et see ala ei tohi kahel järjestikusel aastal asuda ühes ja samas kohas. Pärast loomade välispidamisalal pidamise lõpetamist tuleb ajutise söötmis- ja jootmiskoha alune pinnas haljastada vegetatsiooniperioodi alguses.

alaline loomade söötmis- ja jootmiskoht, mis paikneb ühes ja samas kohas vähemalt kahel järjestikusel aastal.

kaitsmata põhjaveega alal paiknev söötmis- ja jootmiskoht peab vastama alalise söötmis- ja jootmiskoha nõuetele (lekkekindluse nõue peab olema täidetud). Kontrolli oma välipidamisala söötmis- ja jootmiskoha asukoha põhjaveekaitstust [Maa-ameti Geoportaal](#)is (kaardirakendused „Geoloogia 1: 50 000“ ja „Geoloogia 1: 400 000“).

PÕHJAVEE KAITSTUSE KLASS	REOSTUS- OHTLIKKUSE TASE	PINNAKATTE PAKSUS (m)		PIIRKONNA KIRJELDUS
		MOREEN, ALEU- RIIT, SAVILIIV	SAVI, LIIVSAVI	
KAITSMATA	VÄGA KÕRGE	< 2	-	Alvar, karstiala, aluspõhja lõikuv vooluveekogu
NÕRGALT KAITSTUD	KÕRGE	2 - 10	< 2	
KESKMISELT KAITSTUD	KESKMINE	10 - 20	2 - 5	Aluspõhjaline veepide, mille paksus on üle 2 m, tasakaaluala
SUHTELISELT KAITSTUD	MADAL	20 - 50	5 - 10	Põhjavee ülevoolu piirkond
KAITSTUD	VÄGA MADAL	> 50	> 10	Regionaalne veepide

Põhjavee kaitstuse teemakaardi koostamisel kasutatav klassifikatsioon

Välipidamisela söötis- ja jootmiskohta (olenemata, kas tegemist on ajutise või alalise söötis- ja jootmiskohaga) **ei tohi rajada** maaparandussüsteemi drenaažitoru kohale, liigniiskele ega üleujutatavale alale; see peab paiknema tasasel maal, vähemalt 50 meetri kaugusel pinnaveekogust, kaevust ja karstilehtrist.

Tutvu oma välipidamisalal paiknevate objektidega **Maa-ameti geoportaalil:**

kaadirakendused
"Kitsendused"

kaadirakendused "Kalded ja
nitraaditundlikud alad"

kaadirakendused
"Maaparandussüsteemid"

! Ole teadlik, et kaadirakendustes kuvatud on oma olemuselt informatiivse tähendusega ja lähtuma peab olukorrast looduses! Kui kaardi peal pole näidatud mõnda objekti (nt karst, allikas jne), mis sinu alal asub, siis tuleb kinni pidada looduses oleva objekti piirangutest!

Selleks, et vältida toitainete leostumist põhjavette ja pinnaveega ärakannet, tuleb söötis- ja jootmiskohale **lisada piisavalt allapanu ja eemaldada sealt sõnnikut vähemalt korra aastas**. Piisavaks allapanuks saab pidada olukorda, kus välipidamisala söötis- ja jootmiskoht on puhas ja kuiv. Jälgida tuleb, et virtsavesi ja virtsaga segunenud vihana/lumesulamisvesi ei niriseks ega voolaks keskkonda. **Loomakasvataja peab ise mõtlema välja sellise tehnoloogilise lahenduse, mis täidab seda eesmärki.**

Siin on kaks tuntud pilti „**kuidas ei tohi olla**“ söötis- ja jootmiskohast sh ka välipidamisalast, mis seda kohta ümbritseb. Siin on tekitatud keskkonnaoht! Piltide autor: Keskkonnaamet

Alalist ja kaitsmata põhjaveega alal paikneva loomade söötmis- ja jootmiskoha lekkekindluse nõue **jõustub alates 1. oktoobrist 2023 aastast.**

Alaline söötmis- ja jootmiskoht peab olema lekkekindel. Ehitamisel peab kasutama materjale, mis tagavad lekkekindluse söötmis- ja jootmiskoha kasutusaja vältel.

Lekkekindluse eesmärgiks on tekitada isolatsioonikiht loomade söötmis- ja jootmiskoha ning pinnase vahel.

Kui siiani on lekkekindluse puhul räägitud peaaesjalikult betoneerimisest, siis tegelikult võib sõltuvalt konkreetse pidamiskoha olukorrast kasutada väga erinevaid lahendusi. Mõnel juhul võib betoon olla ainuke lahendus, teisel juhul saab vajaliku tulemuse näiteks tihendatud pinnase ja geotekstiili kasutamisega

Siin on pildid välipidamisalast, kus ei ole söötmis- ja jootmiskohta, kuid kuidas „ei tohi olla”.
Tekitatud on keskkonnaoht!

Tegemist on siis loomapidamishoone kõrval asuva loomade välipidamisalaga.
Piltide autor: Keskkonnaamet

Mis tähendab lekkekindel?

Lekkekindluses või selle puudumises peab veenduma loomakasvataja. Kindlasti oskab selles osas anda kõige paremini hinnangut ja nõu selle valdkonna ekspert, kes oskab hinnangu andmisel võtta arvesse konkreetse koha, loomade arvu ja muid olulisi asjaolusid.

Ekspertidena oskab kindlasti selles osas hinnanguid anda nt. Eesti Maaülikooli maaehituse õppetool. Õppetooli juht härra Toomas Tamm (553 7901, toomas.tamm@emu.ee) ja emeriitprofessor härra Jakub Kõo (731 3176, jakub.koo@emu.ee), kes on varem töötanud loomakasvatushoonetega.

SÖÖTMIS- JA JOOTMISKOHT ON OMA OLEMUSELT SARNANE SÖNNIKUAUNALE

Söötmis- ja jootmiskoha nõuete väljatöötamisel lähtuti sõnnikuauna paiknemise nõuetest, kus on samuti keelatud sõnnikuauna paigutamine samale kohale kahel järjestikul aastal. Kui aga loomi peetakse sh. söödetakse ja joodetakse aasta-aastalt ühes ja samas kohas, saab seal tekkivat koormust ja pidamisviisi võrrelda loomade pidamisega loomapidamishoones.

Siinkohal on oluline teada, et **loomapidamishoonetes loomade pidamisel** on veeseaduses kaks olulist nõuet:

- ✓ Loomapidamishoone peab olema **lekkekindel**;
- ✓ Loomapidamishoonetes, kus peetakse alates 10 LÜ loomi (alates **1.01.2023** alates **5 LÜ** loomi) peab **olema lekkekindel sõnnikuhoidla, mis mahutab vähemalt 8 kuu sõnniku**.

Loomapidamishoones loomade pidamisel kohaldub loomapidamishoone ja sõnnikuhoidla nõue. See **ei kohaldu** alalise söötmis- ja jootmiskohale.

- Sõnnikule, mis on söötmis- ja jootmisalalt kokku lükatud rakenduvad koheaselt sõnnikuaunas hoidmise nõuded (Veeseaduse § 165)

KOKKUVÕTE: Loomakasvatajad peavad selgitama välja, et kas talveperioodil loomade söötmis- ja jootmiskoht **on ajutine, alaline või paikneb kaitsmata põhjaveega alal** ning sellest lähtuvalt arvestama rakenduvate nõuetega. Oluline on siinkohal see, et alaline ja kaitsmata põhjaveega alal asuv söötmis- ja jootmiskoht peab olema alates **1. oktoobrist 2023 lekkekindel**.

Lekkekindluses peab veenduma loomakasvataja. Loomakasvatajad peavad nõuete täitmisel lähtuma eesmärgist ehk, et ei tohi põhjustada keskkonnoahtu vältides toitainete leostumist põhjavette ja pinnaveega ärakannet, pinna- ja põhjavee saastumist virtsa ja sõnnikuga.

Siin on mõned näited illustreerimaks lekkekindlust.
Tegemist on OK lahendustega!
Piltide autor:
Ann Riisenberg

Lisainformatsioon: [Keskkonnaministeerium – Põllumajandus ja põhjavesi](#)

Memo koostasid: Ann Riisenberg - Keskkonnaministeeriumi veeosakonna nõunik